

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

24 Mart 2026

Sayı :30824082-610-15232601
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

ŞIRNAK MİLLETVEKİLİ
SAYIN NEVROZ UYSAL ASLAN'IN
TBMM 7/34067 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

7/34067
GK 15

SORULAR

Balveren Beldesi sınırları içerisinde ve yerleşim alanlarına yaklaşık 500 metre mesafede faaliyet yürüten bir taş ocağında gerçekleştirilen kontrolsüz patlatmalar ve çevreyi kirletici uygulamalar, artık yalnızca çevresel değil, doğrudan halk sağlığı ve yaşam hakkı açısından da hayati tehlike boyutuna ulaşmıştır.

Patlatmalar sırasında oluşan şiddetli sarsıntılar, beldedeki gevşek yapılı zemin nedeniyle evlerde çatlak ve yapısal hasarlara neden olmaktadır. Buna rağmen halk önceden bilgilendirilmemekte. siren çalınmamakta ve patlatmalar halkın günlük yaşamını gözetilmeksizin, çocukların oyun ve insanların uyku saatleri gibi zamanlarda yapılmaktadır. Bu durum, özellikle çocuklar üzerinde psikolojik travma riskine yol açmaktadır.

Patlatma öncesi yeterli sulama yapılmaması ve sonrasında oluşan yoğun toz bulutlarının rüzgârla yerleşim alanlarına taşınması, hem halkın patlatmalarda kullanılan kimyasal maddeleri solumasına hem de bağ-bahçelerdeki ürünlerin ve meyve ağaçlarının fotosentez yapamayıp kurummasına neden olmaktadır. Şantiye yolunun ve makinelerin sulanmaması, aşırı yüklenmiş araçların üstü açık şekilde hareket etmesi ise yollara saçılan mıcır ve kumla birlikte trafik güvenliğini tehdit etmektedir.

Faaliyetler sonucu oluşan titreşimlerin yarattığı sismik hareketler, yeraltı doğal kaynak sularının yönünü değiştirerek azalmasına ve kurumalarına da sebep olmaktadır. Bütün bu gelişmeler, yalnızca halk sağlığını değil, bölgedeki biyolojik çeşitliliği ve ekolojik dengeyi de yok etmektedir.

Üstelik tüm bu etkiler, yurttaşların ilgili makamlara defalarca yaptığı itirazlara ve suç duyurularına rağmen sürmektedir.

Oysa: Maden Yönetmeliği'nin 115. maddesi, maden işletmelerinin yerleşim alanlarına, içme-kullanma suyu kaynaklarına ve tarım alanlarına zarar vermeyecek uzaklıkta planlanmasını zorunlu kılmaktadır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği (ÇED) Ek-2 listesi, taş ocaklarının yerleşim yerlerine olan mesafesinin çevresel risk değerlendirmelerinde açıkça gösterilmesini ve uygun güvenlik mesafesinin sağlanmasını şart koşmaktadır.

İmar Kanunu'nun 27. maddesi ile Çevre Kanunu'nun 8 ve 30. maddeleri, çevreye zarar veren faaliyetlerin yerleşim yerlerine yakınlığı nedeniyle durdurulabileceğini veya faaliyet izinlerinin iptal edilebileceğini hükme bağlamaktadır.

Uygulamada ÇED rehberlerinde taş ocakları için yerleşim alanlarına en az 1 kilometre mesafe bırakılması gerektiği kabul edilmektedir. Balveren'deki mevcut 500 metrelik mesafe, hem mevzuatın amacına aykırıdır hem de halk sağlığı ve güvenliği bakımından açıkça yetersizdir.

- Ayrıca bu faaliyetler;
- Birleşmiş Milletler (BM) Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi,

- Bern Sözleşmesi,
- CITES Sözleşmesi,
- Ramsar Sözleşmesi ve

İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi başta olmak üzere Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 56. maddesinde güvence altına alınan sağlıklı çevrede yaşama hakkına: Çevre Kanunu'nun 30. maddesindeki "zarar verici faaliyetlerin durdurulması" hükmüne açıkça aykırıdır.

Dolayısıyla Balveren'deki taş ocağı faaliyetleri yalnızca yerel halkın değil, ekosistemin tamamının sağlığını ve geleceğini tehdit etmektedir. Bu faaliyetlerin, çevre hakkı ve yaşam hakkı ihlali boyutuna ulaştığı açıktır.

Bu bağlamda:

- 1- Balveren Beldesi'nde yerleşim alanlarına yalnızca yaklaşık 500 metre mesafede faaliyet yürüten taş ocağına, faaliyet izni ve/veya ÇED olumlu/ÇED gerekli değildir kararı verilmiş midir? Verilmişse hangi tarihte ve hangi koşullarla verilmiştir?
- 2- Mevcut mevzuatta ve uygulamada taş ocaklarının yerleşim alanlarına asgari mesafesine ilişkin öngörülen kriterler nelerdir? Bu kriterlerin altında faaliyet yürüten işletmelere yönelik Bakanlığınızca herhangi bir denetim veya yaptırım uygulanmakta mıdır?
- 3- Bakanlığınıza bağlı birimler tarafından Şırnak'ın Balveren Beldesine uzaklığı 500 m olan taş ocağı bugüne kadar kaç defa ve hangi tarihlerde denetlenmiştir? Denetlenmemiş ise gerekçesi nedir?
- 4- Söz konusu taş ocağı faaliyetlerinin yarattığı toz, gürültü, titreşim ve kimyasal kirlilik ile ilgili olarak bölgede hava, toprak ve su kalitesi ölçümleri yapılmış mıdır? Yapıldıysa sonuçları nelerdir?
- 5- Faaliyet nedeniyle yeraltı su kaynaklarının yön değiştirmesi ve kuruması yönünde halkın bildirdiği şikâyetler üzerine herhangi bir hidrojeolojik etki değerlendirmesi yapılmış mıdır?
- 6- Taş ocağının yol açtığı bitki örtüsü kaybı, ürün verimsizliği ve ekosistem tahribatına ilişkin Bakanlığınızca hazırlanmış bir biyolojik çeşitlilik etki analizi mevcut mudur?
- 7- Halk sağlığını, ekosistemi ve yaşam hakkını açıkça tehdit eden bu faaliyetlerin durdurulması veya faaliyet izninin iptali yönünde Bakanlığınızca bir girişim başlatılmış mıdır?

CEVAPLAR

Şırnak İli'nin Merkez İlçesi'ne bağlı Balveren Beldesi'nde bulunan Metçet İnş. İth. Taah. San. ve Tic. Ltd. Şti. firmasına, "Kalker Ocağı, Kırma Eleme Tesisi, Hazır Beton Santrali Üretim ve Alan Kapasite Artışı" projesi için Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği'nin 17. maddesi gereğince Şırnak Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından 27.01.2021 tarihinde Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Olumlu (Mülga Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir.) kararı verilmiştir.

Önergede belirtilen kriterler 27.01.2021 tarih ve E-20213 karar numaralı ÇED Olumlu (Mülga Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir.) kararına esas Proje Tanıtım Dosyası üzerinde incelenmiş ve Proje Tanıtım Dosyası'nda taahhüt altına alınmıştır.

1993 yılından itibaren ÇED kararı verilen projeler Bakanlığımız Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED), İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü resmi internet sayfasında (<https://ced.csb.gov.tr/>) yer alan "ÇED Olumlu Kararları / ÇED Olumsuz ve İptal/İade Kararları" bölümünde yayımlanmakta olup, sektör seçimi yapılarak verilen kararların sektörel dağılımına ulaşılabilmektedir.

Ayrıca 2014 yılında geçilmiş olan e-ÇED Sistemi üzerinden <https://eced.csb.gov.tr/jsp/portal/main2.htm> "Duyurular" bölümünde Proje İli, İlçesi, Proje Adı, Proje Sahibi, Proje Sektörü, Alt Sektörü, Proje Türü ile ÇED Olumlu/ ÇED Olumsuz, "ÇED Gerekli Değildir /ÇED Gereklidir, İptal/İade v.b. Kararları" na ayrıca ÇED süreci başlayan projelere de ulaşılabilmektedir.

ÇED izleme-kontrol ve çevre denetimi çalışmalarında, ÇED Kararı bulunan projeler yerinde incelenerek gerek ÇED raporları gerekse Proje Tanıtım Dosyaları'nda yer alan taahhütler doğrultusunda çalışılıp çalışılmadığı ve bu taahhütler kapsamında yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediği; hususları irdelenmekte aykırılıkların tespit edilmesi halinde 2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince idari yaptırımlar ve para cezaları uygulanmaktadır.